

A magyarországi turizmus 2004-2005. évi alakulása és előrejelzés a 2006. évre

Összeállította: Magyar Turizmus Rt. Piac- és Termékelemzési Iroda

1. Általános makrokörnyezet

1.1. A VILÁGGAZDASÁG ALAKULÁSA

Magyarország turizmusának fejlődését nagymértékben meghatározzák a nemzetközi és hazai makrogazdasági folyamatok. A világgazdaság 2002-ben megkezdődött növekedése jelenleg is törékeny és régióként, országonként erősen differenciált. Európa esetében 2004 biztatóan kezdődött, a második félévben a gazdasági fellendülés azonban visszaesett és gyengült az üzleti és lakossági bizalom is (1. táblázat). 2005-ben az év elején újra enyhe fellendülés volt tapasztalható, az egész évet tekintve azonban nincsenek egyértelmű, erőteljes növekedésre utaló jelek. Bár a gyengülés jórészt a magas olajáraknak és az erős eurónak köszönhető, ezek hatását több ország, például Németország és Olaszország esetében felerősítette, hogy a gazdaság nem képes ellenállni a külső hatásoknak, szemben például az olyan kisebb gazdaságokkal, mint Spanyolország vagy a skandináv országok.

Az OECD szerint az európai gazdaságot 2005-ben és 2006-ban az átlagosnál lassabb fejlődés fogja jellemezni, az EU 2005-ben 1,8%-os, 2006-ban pedig 2,1%-os növekedésre számíthat. Oroszország 2005. és 2006. évi 6%-os növekedési üteme kiemelkedő. 2006-ban az USA gazdasága várhatóan 3%-kal, Japáné 2005-ben 1,5%-kal, 2006-ban pedig 1,7%-kal bővül. Kínában a reál GDP növekedés 2005-ben és 2006-ban egyaránt 9% körül alakul. A GKI Gazda-

1. táblázat

A világgazdaság főbb mutatóinak alakulása, 2002-2006

	2002-2004 éves átlag	2005	2006
Gazdasági növekedés			
Világgazdaság	3,8	4,2	4,1
USA	3,1	3,6	3,0
EU-25	1,5	1,8	2,1
Németország	0,5	0,8	1,4
Árfolyamok			
USD/EUR	1,10	1,22	1,20
HUF/EUR	249,0	247,0	250,0
HUF/USD	228,3	202,0	208,0
Világpiaci kőolajár (USD/barrel)	30,6	52,0	50,0

Forrás: GKI

ságkutató Rt. várakozásai szerint a következő években a világgazdasági növekedés üteme számottevő lesz, 2005-ben 4,2%-os, 2006-ban 4,1%-os GDP növekedés várható.

A nemzetközi gazdasági helyzet alakulásában jelentős bizonytalansági tényezőt jelent a kőolaj világpiaci árának alakulása. A kőolaj ára jelenleg hozzávetőleg 15-20 dollárnyi, a politikai bizonytalanságnak és piaci hangulatnak köszönhető felárat tartalmaz. A rendkívül magas kőolajár a turizmust közvetve és közvetlenül is kedvezőtlenül érinti. Érdemi árcsökkenés csak hosszabb távon, 2007-től várható, az elemzők 2006-ra 50 dollár/barrel árral kalkulálnak.

2006-ra 1,20 USD/EUR árfolyam mellett 250 Ft/eurós és 208 Ft/dolláros árfolyam várható. Tovább fokozza a bizonytalanságot, hogy a legfontosabb nemzetközi valuták (USD, euró, jen) esetében nem látható előre, hogy bekövetkezik-e az egymás közötti arányok újabb, nagymértékű változása.

A turizmus környezetét jellemző további negatívum a nemzetközi politikai helyzet kiszámíthatatlansága. A Közel-Keletet jellemző feszültségek némiképp enyhültek és a korábban feltételezettnél kevésbé fenyegetik a világgazdasági folyamatokat. Ugyanakkor a turizmus szempontjából nem elhanyagolható tényező, hogy a nemzetközi konfliktusok kiélesedése vagy egy terrortámadás átmenetileg jelentős mértékben – akár 60-70 dollár/barrelre – megemelheti az olajárát, illetve időszakosan jelentős mértékben visszavetheti egy-egy desztináció forgalmát.

Magyarország turizmusa szempontjából nem elhanyagolható az a tény, hogy 2006-ban Európában több helyen országos, regionális és helyi szintű választások lesznek, amelyek az ilyenkor szokásos bizonytalanság következtében kedvezőtlenül befolyásolhatják hazánk beutazó turizmusát. Nem kedvez a nemzetközi politikai légkörnek az EU alkotmányának több országban történő elutasítása és a bővítéssel kapcsolatos kérdések körüli konfliktusok sem.

1.2. A MAGYARORSZÁGI TURIZMUS MAKROKÖRNYEZETE¹

A világgazdaság várható alakulása összességében a magyar gazdaság mérsékelt ütemű növekedését segíti. A magyar gazdaság fejlődésének belső tényezői ugyanakkor nem képezik akadályát az élénkülő gazdasági növekedésnek, de különösen dinamikus fejlődést sem alapoznak meg.

¹ Forrás: GKI Gazdaságkutató Rt.

2005-2006-ban a GDP várhatóan évi 3,5%-kal emelkedik. Ezzel a gazdasági növekedés üteme számottevően meghaladja az Európai Unió átlagát. A hazai gazdasági növekedést indukáló tényezők közül az export és az ahhoz kapcsolódó üzleti beruházások, valamint a fogyasztás szerepe kiemelkedő. Az infláció 2005-ben 4% alá került, 2006-ban 2-3% körül alakul. A 2004-2008 közötti időszakban a foglalkoztatottság évi 0,5% körüli növekedésére lehet számítani, a munkanélküliségi ráta éves átlagban 6-7% között várható.

A belföldi turizmus szempontjából kedvező, hogy a reálkeresetek növekedése 2005-ben 5% fölötti lesz, 2006-ban ugyanakkor már csak 1,5-2,5% közötti értéket ér el. A nyugdíjak reálértéke 2005-ben 4,3%-kal, 2006-ban ettől elmaradó mértékben növekszik. A 2005-2008 közötti időszakban a háztartások fogyasztása az elmúlt néhány év kiugróan gyors emelkedésénél lényegesen mérsékeltebben, a GDP átlagos növekedési ütemétől elmaradó mértékben, évi 3%-kal bővül. A fogyasztás főleg 2006-2007-ben fog érezhetően csökkenni. A fogyasztás szerkezete a korábbi tendenciáknak megfelelően változik: tovább nő a szolgáltatások (ezen belül a telekommunikáció, az oktatás és az egészségügy) és a tartós fogyasztási cikkek aránya. A háztartások nettó megtakarítási rátája 2005-ben meghaladja a 3,5%-ot, 2008-ig pedig folyamatos, lassú növekedéssel a 4-5% közötti értéket érheti el.

A szakértők figyelmeztetnek arra, hogy a 2006-os választások, illetve a választások utáni kiigazítások, gazdaságpolitikai változtatások bizonytalanságot teremtenek és a lakosság életkörülményeit kedvezőtlen irányba befolyásolhatják.

Magyarország 2005-ben 900 millió euró, 2006-ban pedig 1,2 milliárd euró fejlesztési célú EU-támogatáshoz jut (2. táblázat).

2. táblázat

Magyarország EU-támogatása, 2004-2006 (millió euró)

	2004	2005	2006
Kifizetett EU-támogatás	730	1260	1600
ebből: fejlesztési célú	500	900	1200
Magyar befizetések az EU-ba	400	860	1000
Nettó EU-támogatás	330	400	600

Forrás: GKI

A turizmusban 2005 után kissé gyorsuló beruházási kereslet várható, különösen Budapesten és a fürdővel rendelkező településeken. Az EU-s pályázatok révén sok településen megújulnak a turisztikai létesítmények, illetve újak jönnek létre. A kis- és középvállalkozások támogatási keretéből elsősorban a vendéglátás juthat többletforrásokhoz. A gazdasági szakértők várakozása szerint az ötcillagos szállodaépítkezések 2006-ban fognak tetőzni, míg a három- és négycsillagos kategóriában és a panziók esetében továbbra is fejlődésre lehet számítani. A fővárosban feltehetően megépül egy 5-10 ezer fő közötti befogadó képességű kongresszusi központ.

2. Turizmus makrokörnyezet

2.1. A VILÁG TURIZMUSA

A Turisztikai Világszervezet adatai szerint 2004-ben a világ turizmusa – az elmúlt éveket jellemző negatív hatások ellenére – rendkívül pozitív eredményeket mutatott. Noha a nemzetközi turistaérkezések számában regisztrált 10%-os növekedés² oka részben a 2003. évi alacsony bázisadat, 2004-ben minden korábbinál több, 760 millió nemzetközi turistaérkezést regisztráltak (3. táblázat).

3. táblázat

A nemzetközi turistaérkezések száma és a turisztikai bevételek alakulása, 2004

	Turistaérkezések száma			Turisztikai bevételek		
	2004	2004/2003	2004 részesedés	2004	2004/2003	2004 részesedés
	millió fő	%		mrd USD	%	
Európa	414	4	54,6	326,3	2,3	52,4
Észak-Európa	51	7	6,7	48,9	4,0	7,9
Nyugat-Európa	139	2	18,3	117,1	1,2	18,8
Közép-Kelet-Európa	73	8	9,6	27,5	5,1	4,4
Dél-Európa	152	3	20,0	132,8	2,2	21,3
Amerika	124	10	16,3	131,5	11,2	21,1
Ázsia és Óceánia	153	29	20,2	125,0	23,9	20,1
Afrika	33	7	4,3	18,9	6,4	3,0
Közél-Kelet	35	20	4,6	20,7	21,7	3,3
Világ összesen	760	10	100,0	622,0	10,3	100,0

Forrás: WTO

² Hasonló mértékű növekedés 1984-ben – a világgazdasági recessziót és a második olajválságot követően – volt tapasztalható.

Európában a nemzetközi turistaérkezések száma az elmúlt évben 15 millióval, 4%-kal nőtt. Bár a növekedés üteme elmarad a világtól, jelentősen meghaladja a 2003. évi 0,4%-os növekedési rátát. 2004-ben a szabadidős célú utazások mellett a hivatássturizmust is növekedés jellemezte. Európa a világ turizmusában továbbra is vezető szerepet tölt be: a kontinens 2004-ben a nemzetközi turistaérkezések 54,6%-át mondhatta magáénak, ami kismértékű csökkenést jelent a 2003. évi részesedéshez képest.

Az euró övezeten kívüli európai úti célok ma már komoly konkurenciát jelentenek a hagyományos, az euró övezetbe tartozó európai desztinációk számára. Európán belül Közép- és Kelet-Európában regisztrálták a nemzetközi turistaérkezések 17,6%-át. A közép- és kelet-európai régiót a kontinensen belül a legdinamikusabb, az európai átlagot jelentősen meghaladó növekedés jellemezte, amelynek háttérben fontos szerepet játszott az euró árfolyamának alakulása, illetve a közép- és kelet-európai országok Európai Unióhoz történő csatlakozása. Az Európai Unióhoz csatlakozott tíz ország közül Csehország, Lengyelország, Lettország, Litvánia és Magyarország ért el kiemelkedő eredményeket.

1. ábra

A 2004. évi utazások legfontosabb jellemzői

- mobilabb, kritikusabb és kevésbé lojális fogyasztók
- az egyéni ajánlatok, a széles körű és magasabb minőségű szolgáltatások iránti igény növekedése
- turisztikai információ iránti igény növekedése
- a rövidebb tartózkodási idővel jellemezhető utazások számának emelkedése
- második utazások számának és arányának növekedése
- a főszezonon kívül tett utazások számának növekedése
- az egyéni utazók számának növekedése
- az internet használatának egyre gyakoribbá válása
- a késői foglalások előtérbe kerülése
- fokozott árérzékenység

A nemzetközi turistaérkezések számához hasonlóan, a nemzetközi turizmusból származó bevételek is rendkívül dinamikus növekedést mutattak az elmúlt évben. A bevételek több mint felét Európában regisztrálták. Az egy nemzetközi turistaérkezésre eső bevétel 660 eurót, Európában 630 eurót tett ki. A Közép- és Kelet-Európát felkeresők átlagosan 290 eurót költöttek személyenként.

Európában a turisztikai bevételek volumene a világtól alacsonyabb ütemben, 3%-kal növekedett, aminek háttérben a rövidebb tartózkodási idővel járó, kontinensen belüli utazások számának növekedése és a dinamikus fejlődő közlekedés, ezen belül a diszkont légitársaságok térnyerése áll. A Közép- és Kelet-Európába utazók 5,1%-kal többet költöttek, a régió részesedése a világ turisztikai bevételeiből 4,4%-ot tett ki 2004-ben.

2004-ben a legfontosabb európai küldő piacok, úgymint Németország (+1,6%), Hollandia (+4%), Franciaország (+9%) és Nagy-Britannia (+4%) esetében is a turisztikai kiadások növekedése volt megfigyelhető. Az Amerikai Egyesült Államokból és Japánból utazók körében ismét egyre népszerűbbek az európai utazások, amelyeket azonban negatívan befolyásol az erős euró árfolyam.

2. ábra

A 2004. évi utazásokat befolyásoló legfontosabb tényezők

Pozitív tényezők

- javuló gazdasági és világpolitikai helyzet
- az erős euró hatására az euró övezeten kívüli desztinációkba történő utazások népszerűbbé váltak
- az Európai Unió bővítése
- a diszkont légitársaságok térnyerése
- a hagyományos légi társaságok járáshálózatának bővítése
- alacsonyabb repülőjegyárak
- a városlátogatások iránti kereslet növekedése
- a speciális turisztikai termékek iránti érdeklődés növekedése

Negatív tényezők

- bizonytalansági tényezők: terrortámadások és természeti katasztrófák
- magas olajárak
- fokozódó versenyhelyzet

Összegzésképpen elmondható, hogy a világ turizmusát 2004-ben a világ minden régiójában növekedés jellemezte, Európában a legdinamikusabb növekedést a közép-kelet-európai régióban regisztrálták, amely viszonylagos újdonsága mellett a megközelíthetőség javulásának, a szélesedő termékpaletának, a javuló szolgáltatásminőségnek és a kedvező gazdasági, politikai feltételeknek köszönhető.

A világ turizmusának 2004. évi dinamikus növekedése 2005-ben is folytatódik: az év első négy hónapjában a nemzetközi turistaérkezések száma nagymértékben, május és július között kisebb mértékben emelkedett. Ezzel a WTO korábbi előrejelzése, miszerint a 2005. évben a nemzetközi turistaérkezések számában 5-6%-os növekedés várható, teljesülni látszik. A pozitív eredmények háttérben a fogyasztói bizalom növekedése, a diszkont légitársaságok és az on-line utazási irodák egyre kedvezőbb ajánlatai állnak. A szabadidős célú utazások mellett az üzleti turizmus is pozitív változásokat mutat. Az egyéni utazások népszerűsége tovább nő.

Európában a nemzetközi turistaérkezések száma 2005 első négy hónapjában 4,7%-kal nőtt, Közép-Kelet-Európát ennél jóval dinamikusabb, 11,4%-os növekedés jellemezte. A diszkont légitársaságok terjeszkedésének, az Európai Unió bővítésének és az árfolyamok kedvező alakulásának köszönhetően a régió egyre népszerűbb

A turizmus gazdasági jelentősége, 2005

GDP		Kormányzati kiadások	Tőke-befektetések	Foglalkoztatás	
közvetlen	közvetett			közvetlen	közvetett
milliárd USD		ezer fő			
4,7	10,6	0,6	2,3	213,8	345,0
%					
4,2	9,3	5,2	7,4	5,5	8,9

Forrás: WTTC

desztinációnak számít, különösen a városlátogatók körében. A világ turizmusában meghatározó szerepet játszó küldő piacok közül a német, a francia, a holland és az olasz gazdaság vártnál kedvezőtlenebb alakulása nem befolyásolta negatívan az utazásokat, hiszen ezekben az országokban is a turisztikai kiadások emelkedése volt tapasztalható. A tengerentúli küldő piacokról – kiemelten az Amerikai Egyesült Államokból és Japánból – számos európai desztináció, köztük Magyarország is a vendégforgalom növekedését regisztrálta.

2005-ben a légi közlekedésben is stabilabb növekedés várható. Az Európai Légitársaságok Szövetségének adatai alapján az év első félévében az európai légitársaságok forgalma 5,9%-kal, az Európán belüli forgalom 4,8%-kal bővült. A nemzetközi forgalom 6,2%-kal haladta meg a 2004. év azonos időszakában regisztrált eredményeket.

A turisztikai szakemberek 2005. és 2006. évi várakozásai pozitívak, amelyet elsősorban a gazdasági helyzet kedvező alakulására alapoznak. Az elkövetkező években előtérbe kerülnek a biztonságos, könnyen megközelíthető, magas minőségű szolgáltatásokat kínáló, fejlett infrastruktúrával rendelkező desztinációk. Az erős euró továbbra is az euró övezeten kívüli desztinációkba irányuló forgalmat támogatja, amelyben rövid távon nem várható változás. A kínai kiutazó turizmus – amelynek volumene jelenleg alacsony – fejlődésére pozitív várakozásokkal tekint a turisztikai szakma. Az elmúlt években dinamikusan bővült az ADS státusszal rendelkező desztinációk száma, a Kínát más országokkal összekötő légi járatok számának növekedése a kínai kiutazások számát pozitívan befolyásolja.

2.2. MAGYARORSZÁG TURIZMUSÁNAK ALAKULÁSA

A World Travel & Tourism Council (WTTC) becslése szerint 2005-ben a turizmus a magyarországi GDP 9,3%-át adja, és

345 ezer munkahelyet biztosít, azaz minden kilencedik munkahely az ágazatnak köszönhető.

A Magyar Nemzeti Bank adatai szerint 2004-ben a turizmusból származó devizabevétel 3,3 milliárd eurót tett ki, ami 8,7%-os csökkenés a 2003. évhez képest. Az idegenforgalmi egyenleg csaknem 1 milliárd euró volt. 2005 első félévében a turizmusból származó devizabevételek 4,3%-os növekedésének köszönhetően a devizaegyenleg 2004 azonos időszakához képest 13,8%-kal csökkent, vagyis a turizmus devizamérlegének romlása lelassult.

Az idegenforgalom Magyarország gazdaságában betöltött szerepének elismerését jelzi, hogy 2004 őszétől legmagasabb, állami szintű képviselőt a Miniszterelnöki Hivatalhoz tartozó tárca nélküli miniszter, valamint a 2005. január elsejétől működő, önálló jogi személyiséggel rendelkező országos hatáskörű államigazgatási szervezet, a Magyar Turisztikai Hivatal látja el.

2.2.1. Beutazó turizmus

2004-ben 36,6 millió külföldi látogató érkezett Magyarországra, ami az előző évhez képest 1,2%-os növekedést jelent. A külföldi látogatók száma a főszezonon kívül (március, szeptember, november és december hónapokban) nőtt, az április-májusi időszakban stagnálást mutatott. A főszezonban a látogatók számában néhány százalékos visszaesés volt tapasztalható.

2005. január-szeptember között a Magyarországra látogatók száma 6,6%-kal bővült. Az áprilisi 8,1%-os csökkenéssel szemben január, március, május, július és szeptember hónapokban 7,6–15,2% közötti növekedés volt tapasztalható.

Magyarország legfontosabb küldő piacainak többségéből közúton is megközelíthető, ugyanakkor a légi úton érkezők száma 2004-ben egynegyedével bővült, és csaknem elérte a 2,3 millió főt. A Ferihegyi repülőtér utasforgalma

A turizmus devizaegyenlege, 2004-2005

	2004 (millió euró)	2004/2003 (%)	2005. I-VI. hó (millió euró)	2005/2004, I-VI. hó (%)
Devizabevétel	3265	-8,7	1711	+4,3
Devizakiadás	2302	+0,6	1181	+14,9
Devizaegyenleg	962	-25,3	530	-13,8

Forrás: MNB

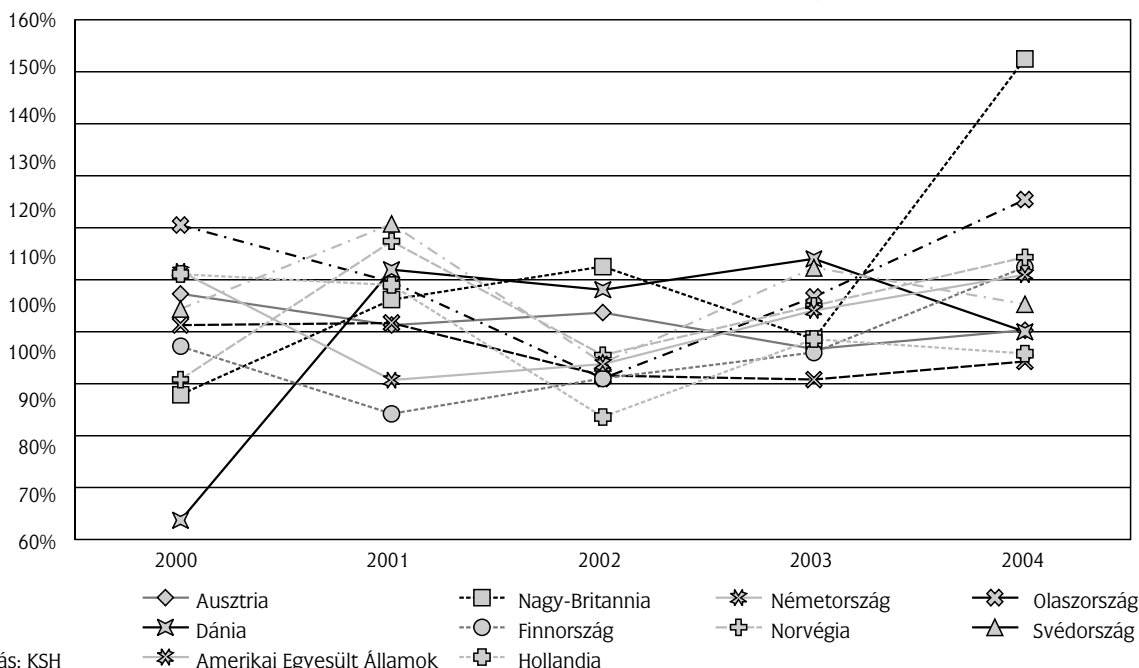
Magyarország belföldi és beutazó turizmusa, 2004–2005

	2004						2005. január–szeptember					
	látogatók száma		vendégek száma		vendégéjszakák száma		látogatók száma		vendégek száma		vendégéjszakák száma	
	ezer fő	2004/2003	ezer fő	2004/2003	ezer fő	2004/2003	ezer fő	2005/2004	ezer fő	2005/2004	ezer fő	2005/2004
Belföld	–	–	3347	–0,6	8 391	–2,1	–	–	2761,7	4,1	7022,7	2,3
Németország	3136	–3,7	744	–0,5	3 440	–5,7	2576,0	3,4	613,2	–0,4	2802,5	–4,6
Ausztria	5237	+1,2	245	–0,1	721	+0,3	4220,5	5,7	181,3	–0,1	533,9	–1,2
Olaszország	632	+8,0	230	+23,9	602	+25,4	541,5	14,3	180,3	–2,9	479,1	–1,8
Nagy-Britannia	319	+38,1	219	+54,7	589	+52,5	323,9	54,6	235,8	54,7	643,8	54,7
USA	389	+13,3	160	+15,9	462	+11,0	295,0	–0,3	138,7	9,5	402,1	10,0
Hollandia	296	+0,1	102	–0,4	416	–4,2	265,6	16,1	85,5	–5,2	358,2	–7,0
Franciaország	332	+9,1	150	+24,8	359	+23,8	301,7	19,6	115,8	–5,0	278,9	–5,1
Spanyolország	125	+26,1	120	+28,2	319	+27,6	113,6	11,9	109,5	6,6	285,5	6,3
Dánia	92	+4,6	53	+3,0	293	0,0	81,4	11,1	43,7	–8,2	242,3	–12,4
Izrael	138	+10,0	78	+25,9	257	+21,3	77,6	–24,4	43,6	–26,7	140,6	–29,0
Lengyelország	1007	+19,6	91	+4,4	241	–2,3	998,3	16,8	83,1	5,7	223,0	4,2
Svájc	219	+8,5	65	+18,5	228	+11,2	189,8	18,5	46,8	–9,4	167,0	–7,9
Japán	95	+12,9	89	+35,0	197	+33,5	79,9	9,7	78,5	20,5	181,8	27,6
Románia	7435	+2,7	97	+9,6	189	–10,1	5754,8	1,7	85,8	11,1	170,3	14,8
Svédország	164	–4,2	57	+2,4	176	+5,3	136,8	16,3	49,3	11,6	143,1	3,7
Oroszország	100	–5,1	46	–13,3	164	–17,2	68,3	–7,4	38,0	3,5	147,9	9,1
Csehország	856	+19,7	59	+5,8	153	–1,6	694,5	–3,7	47,2	0,4	135,6	7,2
Belgium	122	+12,1	49	+19,0	152	+9,9	110,7	18,3	40,0	–2,2	127,6	–2,9
Finnország	83,4	+10,8	45	+10,8	142	+12,4	62,8	10,2	34,5	–6,7	109,7	–6,2
Ukrajna	2564	–8,5	45	–16,1	111	–13,1	1852,1	–3,5	38,7	10,0	97,4	10,6
Szerbia és Montenegró	6318	–12,7	42	–35,4	98	–32,8	2452,7	–12,3	25,1	–2,8	60,1	2,0
Szlovákia	5548	+17,9	36	+2,7	86	–0,8	5488,6	32,3	33,9	12,8	81,0	11,0
Görögország	121	+16,1	35	+14,8	85	+7,6	97,4	21,4	25,7	2,2	62,6	–0,2
Norvégia	50	+20,0	25	+11,9	77	+14,3	53,2	40,1	23,3	25,3	71,4	21,4
Horvátország	1280	–27,9	37	+10,4	73	+11,6	885,7	–7,8	22,4	–14,5	47,3	–7,3
Írország	49	+25,2	18	+43,5	56	+37,7	42,0	43,2	17,2	35,1	53,8	37,8
Kanada	83	+21,2	17	+25,7	52	+15,2	64,0	13,4	15,1	12,5	41,8	4,1
Kína	25	+95,0	11	–	28	–	23,3	60,0	12,4	56,1	27,0	28,2
Európa összesen	35 669	+0,9	2782	+8,5	9202	+3,0	29012,6	6,8	2314,3	4,4	7647,3	1,1
Ebből EU-15	10 743	+1,8	2086	+11,0	7402	+4,5	–	–	–	–	–	–
Ebből EU-24	18 935	+7,9	–	–	–	–	–	–	1948,7	5,8	6680,1	1,6
Külföld összesen	36 635	+1,2	3270	+10,9	10 508	+4,7	29726,7	6,6	2730,1	5,2	8727,5	1,7
Mindösszesen	36 635	+1,2	6616	+4,8	18 899	+1,5	29726,7	6,6	5491,8	4,6	15750,2	1,9

Megjegyzés: A vendég(éjszaka) adatok a kereskedelmi szálláshelyekre vonatkoznak. A külföldi országok sorrendje a 2004. évi kereskedelmi szálláshelyi vendégéjszakák száma alapján került kialakításra. Forrás: KSH

Az elsődleges küldő piacok vendégforgalmának változása, 2000-2004

3. ábra

Forrás: KSH

28,6%-kal nőtt, és 6,5 millió főt3 tett ki. A diszkont légitársaságokkal – szemben a 2003. évi közel 90 ezer fővel – 2004-ben egymillióan utaztak.

A Ferihegyi repülőtér utasforgalmának dinamikus bővülése 2005-ben is folytatódott: január-augusztus között az utasforgalom több mint egyötödével nőtt, és megközelítette a 5,4 millió főt. A diszkont légitársaságok utasforgalma a 2004. év azonos időszakához képest megkétszereződött, az év első nyolc hónapjában összesen 2,4 millió fő utazott diszkont légitársaságokkal.

Az elmúlt évben a Magyarországra látogatók mintegy kétharmada egynapos látogató volt (7. táblázat). Az egy-három éjszakát hazánkban töltők aránya 18,7%-ot, a három éjszakánál hosszabb ideig itt tartózkodók aránya pedig 17,3%-ot tett ki. A Magyarországra látogató külföldiek 2004-ben összességében 97,6 millió napot töltöttek el hazánkban⁴.

A beutazó vendégforgalom jelentőségét mutatja, hogy 2004-ben a kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált vendégéjszakák 55,6%-a származott a külföldi vendégektől,

7. táblázat

A Magyarországra látogató külföldiek motivációja (%)

	Turisztikai		Egyéb
	Szabadidős	Üzleti	
Egynapos látogatók	15,2	1,7	83,1
Többnapos látogatók	64,0	9,8	26,2

Forrás: KSH

³ A Magyarországra látogató külföldiek mellett az adat a külföldre látogató magyarokra vonatkozó adatokat is tartalmazza.

⁴ Forrás: KSH keresletfelmérés.

a magánszálláshelyeken ugyanez az arány 52,8%-ot tett ki. 2004-ben a kereskedelmi szálláshelyek külföldi vendégforgalmát dinamikus bővülés jellemezte: a vendégek száma 10,9%-kal, a vendégéjszakák száma 4,7%-kal növekedett. A kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált 3,3 millió külföldi vendég és 10,5 millió külföldi vendégéjszaka mellett a magánszálláshelyeken 318 ezer külföldi vendég (-2,0%) 1,6 millió vendégéjszakát (-11,0%) töltött el.

2005. január-szeptember között – a 2004. évben megfigyelhető tendenciákhoz hasonlóan – a külföldi vendégek számában 5,2%-os, a vendégéjszakák számában 1,7%-os növekedés volt tapasztalható az előző év azonos időszakához képest. Január, február és március hónapokban a külföldi vendégéjszakák száma 10%-ot meghaladó ütemben, április, május és szeptember hónapokban kismértékben nőtt, ezzel szemben június, július és augusztus hónapokban csökkent. A vendégek száma július és augusztus kivételével minden hónapban – a vendégéjszakák számánál dinamikusabb mértékben – emelkedett, amelynek eredményeként a külföldiek átlagos tartózkodási ideje csökkent.

2004-ben a külföldi vendégéjszakák 70%-a az Európai Unióból (EU-15) érkező vendégektől származott. Az Európai Unióhoz történt csatlakozás Magyarország beutazó turizmusára pozitívan hatott: 2004-ben az Európai Unióból érkezők által eltöltött vendégéjszakák száma 4,5%-os növekedést mutatott. Az elmúlt évben Magyarország legnagyobb küldő piaca – a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma alapján – Németország (külföldi vendégéjszakák 32,7%-a) volt, amelyet Ausztria (6,9%), Olaszország (5,7%), Nagy-Britannia (5,6%), az Amerikai Egyesült Államok (4,4%) és Hollandia (4,0%) követett.

Elsődleges piacaink⁵ közül Nagy-Britanniából másfélszere-sére, Olaszországból egynegyedével, az Amerikai Egyesült Államokból, Finnországból és Norvégiából egytizedével nőtt, Ausztriából és Dániából stagnált a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma. Az ezekről a piacokról érkező vendégforgalom dinamikus bővülése ellensúlyozta a holland és a német vendégéjszakák számában bekövetkezett lassuló ütemű csökkenést. A fejlődő küldő piacok közül a Japánból érkezők által eltöltött vendégéjszakák száma egyharmadával, Franciaországból és Spanyolországból egynegyedével, Izraelből egyötödével nőtt. A Magyarországra látogató⁶ kínaiak száma 2004-ben megduplázódott, és meghaladta a 25 ezer főt.

A brit vendégforgalom kiemelkedő mértékű és folyamatos bővülése eredményeként 2005. január-szeptemberében legfontosabb küldő országaink sorában átrendezés volt megfigyelhető. Nagy-Britannia 2005 februárjában Németország után második legfontosabb küldő piacunkká vált. 2005 első kilenc hónapjában az Amerikai Egyesült Államokból érkezők által eltöltött vendégéjszakák száma egytizedével nőtt, az olasz és az osztrák vendégéjszakák száma stagnált, a német és a holland vendégéjszakák száma tovább csökkent. Németország esetében a csökkenés kisebb mértékű, mint 2004-ben. Az észak-európai küldő piacok közül a norvég és a svéd vendégéjszakák száma

emelkedett, a dán és a finn vendégek azonban kevesebb éjszakát töltek Magyarországon. A fejlődő küldő piacok közül növekedés jellemezte Spanyolországot, Lengyelországot, Romániát és Oroszországot, valamint Japánt és Kínát. Franciaország esetében a csökkenés egy dinamikus növekvő időszakot követett. A 2005. január-szeptember közötti időszakban összességében elmondható, hogy a német vendégforgalom kiesését más küldő piacok vendégforgalom növekedése ellensúlyozta: a külföldi vendégek száma 5,2%-kal, a külföldi vendégéjszakák száma 1,7%-kal emelkedett, amely elsősorban a brit, a japán, a lengyel, a román, az amerikai és a spanyol vendégéjszakák dinamikus bővülésének köszönhető.

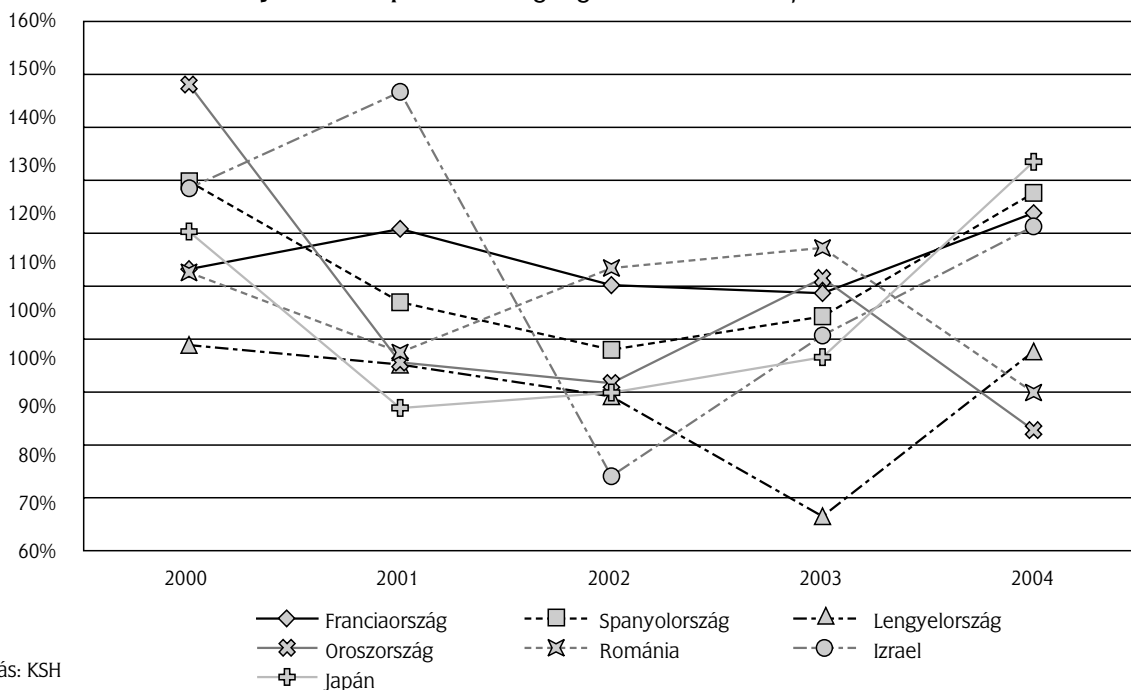
Magyarország turizmusára is jellemző az a keresleti trend, miszerint a rövidebb utazások száma emelkedik, így az átlagos tartózkodási idő kereskedelmi szálláshelyeinken folyamatosan csökken. 2004-ben a külföldi vendégek átlagosan 3,2 éjszakát töltek a kereskedelmi szálláshelyeken.

A külföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje 2005. január-szeptember között ugyancsak 3,2 éjszaka volt. Az átlagos tartózkodási idő kismértékű csökkenése folytatódott.

A beutazó forgalom erős területi koncentrátságát mutatja, hogy 2004-ben a külföldi vendégéjszakák mintegy 85%-át három régió mondhatta magáénak: Budapest-Közép-Dunavidék, a Balaton és a Nyugat-Dunántúl. A rövid

4. ábra

A fejlődő küldő piacok vendégforgalmának változása, 2000-2004

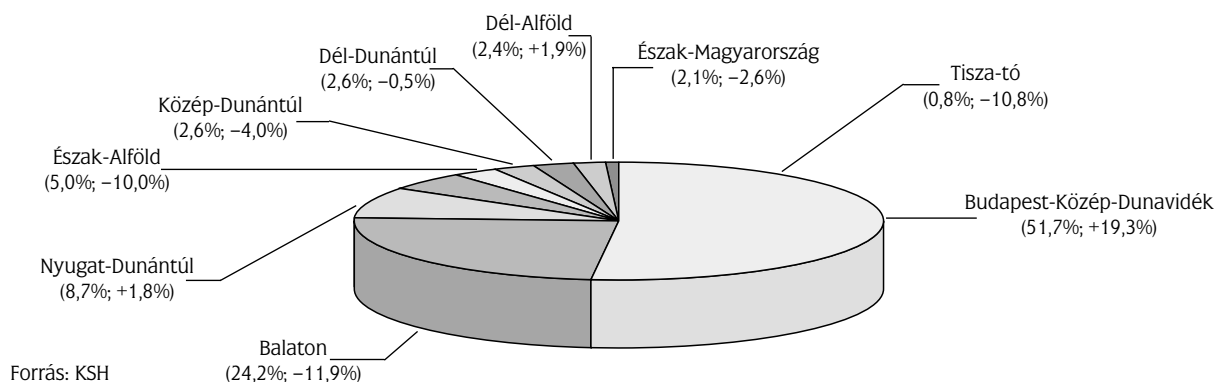

Forrás: KSH

⁵ Az elsődleges küldő piacok közé Németország, Nagy-Britannia, Ausztria, Olaszország, az Amerikai Egyesült Államok, az észak-európai országok (Svédország, Dánia, Norvégia és Finnország) és Hollandia tartoznak. A jelentős növekedési tartalékkal rendelkező, fejlődő küldő piacok Franciaország, Spanyolország, Japán, Oroszország, Kína, Lengyelország, Izrael és Románia.

⁶ A Központi Statisztikai Hivatal a 2004. évtől kezdődően publikálja a kereskedelmi szálláshelyek kínai vendégforgalmára vonatkozó adatokat, a 2003. évre vonatkozóan csak a látogatók száma áll rendelkezésre.

A vendégéjszakák számának megoszlása és változása a turisztikai régiókban, (részesezés 2004, változás 2004/2003)

utazások és a városlátogatások növekvő népszerűsége, a légi közlekedés feltételeinek javulása, az Európai Unióhoz történt csatlakozás és az intenzív marketingtevékenység eredményeként a beutazó forgalom rendkívül dinamikus növekedése volt tapasztalható a fővárosban és környékén. A kiemelkedő vendégforgalom-bővülés elsősorban az amerikai, a brit, a francia, a német és a spanyol vendégeknek volt köszönhető. A Balaton vendégforgalmában bekövetkezett visszaesés hátterében a régió legfontosabb küldő piacairól, úgymint a Németországból, az Ausztriából és a Hollandiából érkezők számának csökkenése áll.

2005. január-szeptember között a Budapest-Közép-Dunavidék régió dinamikus vendégforgalom bővülése tovább folytatódott: a külföldi vendégéjszakák száma 8,3%-kal nőtt. Emellett nagymértékű növekedés jellemezte a Közép-Dunántúlt (+15,9%), az Észak-Magyarországon regisztrált külföldi vendégéjszakák száma pedig kismértékben emelkedett. A Balaton beutazó vendégforgalmának csökkenése az idei évben folytatódott, amelyet a belföldi vendégforgalom dinamikus bővülése ellensúlyozott.

A beutazó forgalom nem csupán területi, de időbeni eloszlásában is erősen koncentrált: 2004-ben a külföldi vendégéjszakák 15,0%-át július, 15,9%-át augusztus hónapban regisztrálták. A január-április időszak részesezése 19,4%-ot, a május-szeptember időszaké 62,2%-ot, az október-december időszaké pedig 18,3%-ot tett ki. Az elmúlt években a beutazó turizmust jellemző szezonális csökkenése volt megfigyelhető: míg 2000-ben a június-augusztus időszakra a külföldi vendégéjszakák 46,8%-a esett, 2004-re ez az arány 41,5%-ra változott. Ezzel párhuzamosan az év eleji (január-május) időszak szerepének növekedése tapasztalható. A 2004. évben a vendégéjszakák száma különösen a beutazó turizmus szempontjából korábban kevésbé jellemző február, március, november és december hónapokban növekedett kiemelkedő, 15%-ot meghaladó mértékben.

Az egyes kereskedelmi szállástípusokon belül a legtöbb külföldi vendéget a szállodák fogadják: 2004-ben

minden tíz vendégéjszakából nyolcat a szállodákban regisztráltak. Ezen belül a négy- (vendégéjszakák 31,1%-a) és a háromcsillagos házak (30,6%) szerepe kiemelkedő. A magasabb minőségű szolgáltatások iránti kereslet növekedését jelzi, hogy míg a kereskedelmi szálláshelyek átlagosan 4,7%-os külföldi vendégforgalom bővülést realizáltak, a szállodák esetében a növekedés 10,4% volt.

8. táblázat

A Magyarországra látogató külföldiek magyarországi kiadásai⁷

	összesen (millió forint)	egy főre és egy napra eső költség (forint)
Ausztria	168 036	10 800
Németország	151 483	9 100
Románia	78 041	4 600
Szerbia és Montenegró	47 479	7 400
Szlovákia	43 950	4 800
Amerikai Egyesült Államok	31 714	12 100
Olaszország	27 665	12 100
Nagy-Britannia	25 105	14 400
Ukrajna	23 973	5 600
Franciaország	19 698	12 600
Lengyelország	16 648	6 000
Hollandia	14 710	9 800
Horvátország	11 420	6 800
Svájc	11 416	9 800
Svédország	8 736	11 500
Szlovénia	4 191	6 400
EU-15	454 575	10 500
EU-9 ⁸	78 360	5 300
Európa	735 802	8 100
Ázsia	34 918	15 100
Afrika	2 129	15 100
Amerika	44 316	12 500
Ausztrália	4 634	15 500
Összesen	821 800	8 400

Forrás: KSH

⁷ Forrás: KSH keresletfelmérés.

⁸ 2004. május 1-jén csatlakozott országok Magyarország nélkül.

A Magyarországra látogató külföldiek 2004-ben összesen 822 milliárd forintot költöttek. Ezen belül az egynapos látogatók költésének aránya 23,3%-ot tett ki. Az egy főre és egy napra eső költés átlagosan 8400 forint, az egynapos látogatók esetében 8900 forint, a többnapos látogatók esetében pedig 8300 forint volt. Az egy főre és egy napra eső költés a Nagy-Britanniából, Franciaországból, Olaszországból, az Amerikai Egyesült Államokból, Svédországból és Ausztriából érkezők esetében a legmagasabb⁹. Összességében a legtöbbet az osztrák és a német vendégek költöttek.

2.2.2. Belföldi turizmus

Az egy lakosra jutó belföldi vendégéjszakák száma Magyarország esetében – más régióinkbeli országokhoz hasonlóan – alacsonynak, az egy lakosra jutó kiutazások száma ezzel szemben magasnak mondható. Az életszínvonal és a lakosság utazásra fordítható diszkrecionális jövedelmének emelkedésével Magyarországon a belföldi turizmus volumenének további növekedése várható. A magyar lakosság turisztikai fogyasztását tekintve azonban az egy- és többnapos belföldi utazások jelenleg is jóval nagyobb szerepet töltenek be, mint a külföldiek.

2004-ben a magyar háztartások 79%-a vett részt egynapos kiránduláson, 39%-a 2-4 napos, 36%-a pedig ennél hosszabb utazáson. Többnapos utazásra legtöbbször a Közép-Magyarország és a Közép-Dunántúl régiókból kelték útra. A legkedveltebb belföldi úti célok a Budapest-Közép-Dunavidék és a Balaton régiók voltak.

A belföldi vendégforgalom jelentőségét mutatja, hogy 2004-ben a kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált vendégéjszakák 44,4%-a származott a belföldi vendégektől, a magán szálláshelyeken ugyanez az arány 47,2%-ot tett ki. 2004-ben a kereskedelmi szálláshelyek 3,3 millió belföldi vendéget és 8,4 millió belföldi vendégéjszakát regisztráltak.

A 2003. évhez képest a vendégek száma 0,6%-kal, a vendégéjszakák száma 2,1%-kal csökkent, ami a május-október közötti időszakban tapasztalt vendégforgalom-csökkenés eredménye. A kereskedelmi szálláshelyek mellett a magán szálláshelyek 362 ezer vendéget és 1,5 millió vendégéjszakát regisztráltak 2004-ben. A vendégek száma 11,7%-kal nőtt, ezzel szemben a vendégéjszakák száma 6,2%-os csökkenést mutatott. A belföldi vendégforgalom visszaesésében a gazdasági helyzet alakulása meghatározó szerepet játszott: az elmúlt évben a reálberek értéke 1%-kal csökkent.

A belföldi vendégek számának 2004 novemberében elkezdődött növekedése 2005-ben tovább folytatódott. Az év első kilenc hónapjában a kereskedelmi szálláshelyeken a belföldi vendégek száma 4,1%-kal, a vendégéjszakák száma 2,3%-kal emelkedett.

2004-ben a belföldi vendégek átlagosan 2,5 éjszakát töltöttek a kereskedelmi szálláshelyeken, ami alacsonyabb a külföldiek átlagos tartózkodási idejénél. A belföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje 2004-ben kismértékben csökkent.

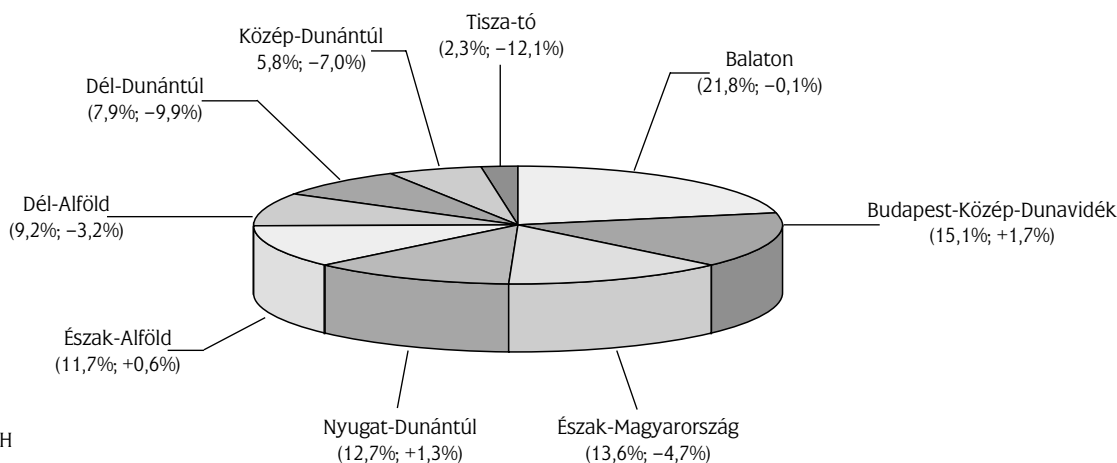
2005 első kilenc hónapjában a belföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje ugyancsak 2,5 éjszaka volt. A belföldiek átlagos tartózkodási ideje 2005-ben kismértékben (-1,7%) csökkent.

A belföldi vendégforgalom a beutazó turizmusnál jóval kisebb területi koncentrációt mutat. 2004-ben a belföldi turizmusban legfontosabb szerepet játszó három régióban (Balaton, Budapest-Közép-Dunavidék és Észak-Magyarország) a vendégéjszakák felét regisztrálták. A belföldi vendégéjszakák száma a Budapest-Közép-Dunavidéken, a Nyugat-Dunántúlon és az Észak-Alföldön növekedett, ami azonban nem tudta kompenzálni a többi régióban tapasztalható visszaesést.

2005. január-szeptember között a Közép-Dunántúlon, a Balatonnál, a Dél-Alföldön, Észak-Magyarországon és a Budapest-Közép-Dunavidék régióban eltérő mértékben, de egyaránt bővült a belföldi vendégéjszakák száma. A

6. ábra

A belföldi vendégéjszakák számának megoszlása és változása a turisztikai régiókban, (részesezés 2004, változás 2004/2003)

Forrás: KSH

⁹ Forrás: KSH keresletfelmérés.

Az üdülési csekk forgalma, 2000-2004

9. táblázat

	2000	2001	2002	2003	2004
Csekk-értékesítés (millió Ft)	2050,8	1803,1	2313,0	4850,0	7465,0
Támogatottak létszáma (fő)	119 973	90 275	115 000	174 000	291 831

Forrás: MNÜA

többi régióban 4-9%-os csökkenés volt megfigyelhető. A Balatonnál a belföldi vendégforgalom bővülése ellensúlyozta a külföldi vendégforgalom csökkenést, amelynek eredményeként a régió vendégforgalma összességében stagnált.

A belföldi vendégforgalom szezonálisitását mutatja, hogy a belföldi vendégéjszakák közel fele (45,4%-a) realizálódott 2004-ben a június-augusztus időszakban. A szezonális mértéke az elmúlt években nem változott, a belföldi turizmus szempontjából továbbra is a nyári hónapok a legkedveltebbek. Január-április között a kereskedelmi szálláshelyek a belföldi vendégéjszakák 20,2%-át regisztrálták, a május-szeptember közötti időszak részesedése 61,6%-ot, az október-december közötti időszaké 18,2%-ot tett ki.

A beutazó turizmusban megfigyelhető tendenciához hasonlóan a belföldi turizmusban is a magasabb minőségű szolgáltatások iránti kereslet bővülése jellemző. 2004-ben a kereskedelmi szálláshelyeket jellemző belföldi vendégforgalom csökkenéssel szemben a szállodákban a belföldi vendégéjszakák száma 4,1%-kal nőtt. 2004-ben a belföldi vendégéjszakák több mint felét (54%) regisztrálták a szállodákban, ezen belül is a három- (belföldi vendégéjszakák 26,9%-a) és a négycsillagos (12,8%) házak szerepe kiemelkedő.

A belföldi turizmus fejlődéséhez jelentős mértékben járul hozzá az üdülési csekk növekvő népszerűsége. A Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány (MNÜA) adatai szerint 2004-ben a munkáltatók összesen 7,47 milliárd forint értékben vásároltak üdülési csekket dolgozóik számára. A 2003. évi 174 ezerről 292 ezerre nőtt azok száma, akik üdülési csekkel támogatott utazáson vettek részt. A 2004. év végére az üdülési csekket elfogadó helyek száma meghaladta a 2500-at. A belföldi vendégek a kereskedelmi szálláshelyeken összesen 5 milliárd forint értékben váltottak be üdülési csekket 2004-ben, ennek többségét (55,8%) a szállodákban használta fel a magyar lakosság.

2005-ben az üdülési csekk értékesítése várhatóan eléri a 11,5 milliárd forintot, ami az 1998. évinek a hatszorosát jelenti. 2005. augusztus 31-ig az arra jogosult szervezetek 9 milliárd forint értékű üdülési csekket vásároltak. Az üdülési csekk értékesítése alapján 2005-ben közel 7,5 milliárd forintnyi üdülési csekk-felhasználás várható – 2005 szeptember végéig a kereskedelmi szálláshelyeken 5,3 milliárd forint, a magánszálláshelyeken 600 millió forint értékű volt az üdülési csekk forgalom.

A belföldi turizmust negatívan befolyásoló tényezők közül a kiutazó turizmus elmúlt években megfigyelhető

10. táblázat

A magyarországi turizmus összefoglaló adatai, 2004-2005

	Kereskedelmi szálláshelyek				Ebből: szállodák				Magán-szálláshelyek	
	2004	2004/ 2003 (%)	2005. I-IX. hó	2005/ 2004 I-IX. hó (%)	2004	2004/ 2003 (%)	2005. I-IX. hó	2005/ 2004 I-IX. hó (%)	2004	2004/ 2003 (%)
Belföldi										
vendég (ezer fő)	3 347	-0,6	2 762	+4,1	1 826	+6,4	1 538	+12,9	362	11,7
vendégéjszaka (ezer éjszaka)	8 391	-2,1	7 023	+2,3	4 532	+4,1	3 876	+10,9	1 462	-6,2
átlagos tartózkodási idő (éjszaka)	2,5	-1,5	2,5	-1,7	2,5	-2,1	2,5	-1,8	4,0	-16,7
Külföldi										
vendég (ezer fő)	3 270	+10,9	2 730	+5,2	2 745	+15,6	2 278	+7,1	318	-2,0
vendégéjszaka (ezer éjszaka)	10 508	+4,7	8 728	+1,7	8 106	+10,4	6 681	+4,9	1 633	-11,0
átlagos tartózkodási idő (éjszaka)	3,2	-5,6	3,2	-3,3	3,0	-4,5	2,9	-2,1	5,1	-10,5
Együttesen										
vendég (ezer fő)	6 616	+4,8	5 492	+4,6	4 571	+11,7	2 715	9,4	680	4,8
vendégéjszaka (ezer éjszaka)	18 899	+1,5	15 750	+1,7	12 638	+8,0	7 369	7,0	3 094	-8,8
átlagos tartózkodási idő (éjszaka)	2,9	-3,1	2,9	-2,5	2,8	-3,3	2,7	-2,2	4,5	-13,5

Forrás: KSH

A kereskedelmi szálláshelyek kapacitása és bevételei, 2004

Szállástípus	Férőhelyek száma			Kapacitáskihasználtság		Szállásdíjbevétel		
	2004		2004/2003	2004	2004/2003	2004	2004	2004/2003
	száma	megoszlás (%)	%	%		millió forint	megoszlás (%)	%
Szálloda	112 769	33,5%	102,8	46,4	106,1	84 558	85,2%	114,2
5 csillagos	7 834	2,3%	114,2	60,5	109,8	23 396	23,6%	121,1
4 csillagos	26 778	8,0%	113,7	58,2	106,0	33 120	33,4%	119,1
3 csillagos	51 835	15,4%	103,1	42,6	96,2	23 433	23,6%	108,6
2 csillagos	18 962	5,6%	87,9	28,8	92,7	3 741	3,8%	86,3
1 csillagos	7 360	2,2%	98,5	31,6	102,6	867	0,9%	86,0
Gyógyszálloda	14 868	4,4%	118,9	60,2	104,9	14 220	14,3%	112,8
Wellness-szálloda	2 634	0,8%	-	50,1	-	2 338	2,4%	-
Panzió	45 201	13,4%	92,4	22,7	98,9	7 539	7,6%	101,9
Turistaszálló	34 827	10,3%	97,1	17,3	96,5	1 255	1,3%	100,7
Ifjúsági szálló	21 890	6,5%	101,7	24,9	106,9	1 212	1,2%	114,9
Üdülőtábor	22 862	6,8%	92,8	26,0	95,5	2 220	2,2%	93,4
Kemping	98 945	29,4%	92,8	10,6	96,7	2 459	2,5%	91,9
Összesen	336 494	100,0%	96,9	38,0	105,5	99 243	100,0%	111,8

Forrás: KSH

nagymértékű növekedését is szükséges kiemelni. Ennek hátterében a diszkont légitársaságok terjeszkedése, illetve a kedvező áron elérhető utazási ajánlatok bővülése áll¹⁰. A magyar lakosság utazási szokásait jellemző legfontosabb mutatók tekintetében – a turizmusban résztvevők aránya a magyar lakosságon belül, a legnépszerűbb úti célok, az utazás időpontja stb. – az elmúlt években nem történt lényeges változás. Ezzel szemben 2000 és 2004 között az internet mint információforrás szerepe az utazások szervezésében jelentősen megnőtt, amivel párhuzamosan az utazási irodák szerepének visszaesése tapasztalható¹¹.

2004-ben a magyar háztartások egynapos belföldi kirándulásai során 342 milliárd forintot, többnapos belföldi utazásai során összesen 211 milliárd forintot költöttek el¹².

2.2.3. A kereskedelmi szálláshelyek kapacitása és bevételei

2004-ben a kereskedelmi szálláshelyeken 336 ezer férőhely várta a vendégeket¹³, ami kismértékű csökkenést mutat a 2003. évhez képest. A férőhelyek egyharmadát a szállodák, további csaknem egyharmadát pedig a

kempingek adták. A szállodai kapacitás kismértékű bővülésének hátterében a négy- és ötszillagos szállodai férőhelyek számának növekedése áll¹⁴. A gyógyszállodák 2004-ben közel 2800 új férőhellyel várták a vendégeket.

A kereskedelmi szálláshelyek kapacitáskihasználtsága 2004-ben 38% volt. Az átlagnál lényegesen magasabb kihasználtsággal működtek a szállodák, ezen belül a magasabb kategóriájú, öt-, négy- és háromcsillagos házak, valamint a gyógy- és wellness-szállodák.

2005. január-szeptember között a kereskedelmi szálláshelyek kapacitás kihasználtsága 40,2% volt, az átlagnál magasabb kihasználtsággal 2005-ben is az öt-, négy- és háromcsillagos házak, valamint a gyógyszállodák működtek.

2004-ben a kereskedelmi szálláshelyek szállásdíj bevételei meghaladták a 99 milliárd forintot, ami 11,8%-os növekedést jelent a 2003. évhez képest. A szállásdíj bevétel döntő többségét, több mint nyolctizedét a szállodákban regisztráltak. A szállásdíj bevételek volumene a legnagyobb mértékben a szállodákban, ezen belül az öt-, négy- és háromcsillagos, illetve a gyógyszállodákban emelkedett. A szállásdíj bevételek héttizede a külföldi vendégektől származott. A 2003. évhez képest mind a belföldi (+15,2%), mind a külföldi (+10,4%) szállásdíj bevétel dinamikus növekedést mutatott. A szállásdíj bevételek mellett a kereskedelmi szálláshelyek 51,4 milliárd forint vendéglátásból és 39,8 milliárd forint egyéb szolgáltatásból származó bevételt realizáltak,

¹⁰ 2004-ben a külföldre utazó magyarok száma 17,6 millió fő volt, ami csaknem egynegyedével haladta meg a 2003. évi adatot. 2005. január-július között a kiutazó turizmus növekedése tovább folytatódott. A külföldre látogató magyarok száma csaknem elérte a 8 milliót, ami 7,7%-os emelkedést jelent a 2004. év azonos időszakához képest.

¹¹ Forrás. A magyar lakosság utazási szokásai felmérések eredményei (2000-2004).

¹² Forrás: KSH keresletfelmérés.

¹³ A kereskedelmi szálláshelyek mellett a magánszálláshelyeken 2004-ben 240 ezer férőhely kapacitás állt rendelkezésre.

¹⁴ Az ötszillagos szállodakapacitás növekedése Budapesten és Bükön, a négycsillagosé Budapesten és elsősorban a gyógyfürdővel rendelkező településeken (például Hévíz, Zalakaros, Bük, Sársvár, Eger, Egerszalók) jelentkezett.

aminek eredményeként a kereskedelmi szálláshelyek össz-bevétele meghaladta a 190 milliárd forintot (+14,4%), miközben az ágazat fogyasztói árindexe 10,3% volt.

2005. január-szeptember között a kereskedelmi szálláshelyek szállásdíj bevételei 87,2 milliárd forintot tettek ki, ez a 2004. év azonos időszakához képest 12,6%-os emelkedést jelent. A 2004. évi eredményekhez hasonlóan a szállodák, ezen belül az öt- és négycsillagos házak bevételei az átlagosnál nagyobb mértékben növekedtek.

3. A magyarországi turizmus 2005-2006. évi alakulását befolyásoló tényezők

A világ és Magyarország turizmusára ható tényezőket táblázatos formában foglaljuk össze. A táblázatban felsorolt pozitív és negatív hatásokat figyelembe véve a Magyar

Turizmus Rt. 2006-ra a külföldi vendégéjszakák 3,6%-os, a belföldi vendégéjszakák 3,0%-os növelését tűzi ki célul.

Felhasznált irodalom

A nemzetközi idegenforgalom és a turisztikai kereslet jellemzői, Központi Statisztikai Hivatal, 2004
 European Travel Monitor, IPK International, 2005
 OECD Economic Outlook, 2005
 Turizmus, Központi Statisztikai Hivatal, 2005
 Turizmus Gyorstájékoztató, Központi Statisztikai Hivatal, 2005. november
 Üzleti előrejelzés 2007-ig – Turizmus, GKI Gazdaságkutató Rt., 2005
 World Economic Outlook (www.imf.org), 2005
 WTO Barometer 2005/1, World Tourism Organization, 2005
 WTO Barometer 2005/2, World Tourism Organization, 2005

12. táblázat

A magyarországi turizmus 2005-2006. évi alakulását befolyásoló tényezők

Beutazó turizmus	
POZITÍV	
<ul style="list-style-type: none"> • A terrortámadásoktól való félelem és az egyre gyakoribb természeti katasztrófák a közeli, ismert és biztonságosnak vélt desztinációk iránti keresletet növelik. • A világgazdasági helyzet javulása, amely azonban régióként/országként erősen differenciált képet mutat. <ul style="list-style-type: none"> – A Magyarország turizmusában kiemelt szerepet játszó európai országok közül Németország, Hollandia és Olaszország gazdasági helyzete lassan javul, illetve romlik. Nagy-Britannia, Svédország és Finnország gazdaságában növekedés várható. – A tengerentúli küldő piacok (USA, Japán, Kína) esetében az európainál jelentősebb növekedés várható. Az Amerikai Egyesült Államokban Európa – különösen az euró-övezeten kívüli desztinációk – ismét egyre népszerűbbek. – Fejlődő küldő piacaink közül a kelet-európai országok mindegyikét erős, az orosz gazdaságot kiemelkedően dinamikus növekedés jellemzi, ami az utazási kedvre pozitív hatással lesz. • Az Európai Unióhoz való csatlakozás beutazó turizmusra gyakorolt hatásai az újonnan csatlakozó országokban 2005-ben kezdenek kibontakozni, és várhatóan a 2006. évben is folytatódnak. • Az angol font és az euró, illetve a dollár árfolyamának alakulása következtében az euró-övezeten kívüli desztinációkba – ezzel együtt a Magyarországra irányuló – utazások számának növekedése várható. • Az Európai Unió légi közlekedésre vonatkozó szabályozása a diszkont légitársaságok számára további fejlődési lehetőségeket nyújt. Népszerűségük növekedése elsősorban az európai küldő piacok forgalmát befolyásolja pozitívan, amelytet Magyarországon a fogadóképesség javítása is támogat (például Ferihegy I. újrainyitása, vidéki – például sármelléki, debreceni és pécsi – repülőterek forgalomba való bekapcsolása). A fokozott versenyhelyzet eredményeként a hagyományos légi társaságok árait csökkentik, és járathálózataikat bővítik. • A Magyar Kultúra Éve rendezvénysorozatok 2005-ben Oroszországban, 2006-ban Németországban és további kulturális rendezvények (Franciaországban, Kínában stb.) Magyarországra irányítják a figyelmet. • A Visegrádi Négy országok közötti fokozott együttműködés a tengerentúli piacok (USA, India, Kína és Japán) forgalmát pozitívan befolyásolja. • Magyarország mint turisztikai desztináció imázsának javítása mellett koncentrált marketingtevékenység (Buda-pest, Balaton, egészségturizmus, C & I). • Fokozott együttműködés a turisztikai szakmával és a turisztikai vállalkozásokkal, közös marketingakciók és kampányok. 	
NEGATÍV	
<ul style="list-style-type: none"> • Az iraki háború lezárultával a nemzetközi politikai bizonytalanság, amely az elmúlt években a turizmus fejlődésének egyik legfőbb gátja volt, mérséklődött, a nemzetközi terrorizmus és a terrorizmus-ellenes harc azonban továbbra is komoly bizonytalanság-érzetet okoz. A turizmust negatívan érintő külső események azonban rövidebb távon és területileg koncentráltan érintik az utazásokat. • Magas energiaárak, amelyek a légi közlekedést és az utazásközvetítő szektor által összeállított csomagok árait közvetlenül érintik. • A Magyarország beutazó turizmusában kiemelkedő szerepet játszó európai küldő piacok gazdasága kevésbé stabil, aminek hátterében a magas olajárak és a több országban 2006-ban esedékes választások állnak. Németország és Hollandia GDP-je 2005-2006-ban kismértékben nő, ezzel az utazásra jutó kiadások emelkedése, illetve a korábban elhalasztott utazások egy részének megvalósulása várható. Az alacsony ütemű növekedés azonban 	

Beutazó turizmus (folytatás)	
NEGATÍV	
<p>nem vonja magával a turisztikai kereslet dinamikus növekedését, amely Magyarország mellett más desztinációk beutazó turizmusát is negatívan befolyásolja.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az utazók költségének csökkenése a nemzetközi turisztikai bevételekre negatív hatással lesz. Ez elsősorban az egy útra eső költségek csökkenését eredményezi, aminek hátterében a második/harmadik és a rövid utazások népszerűsége, valamint a kedvező árú ajánlatok állnak. • Az euró-övezeten kívüli desztinációk között egyre élesebb a verseny. Ezen desztinációkat a kedvező árakon túl a turisztikai kínálatban bekövetkezett minőségi változások, az utóbbi években megvalósított fejlesztések, illetve az egyre szélesedő termékkála jellemzi. • A vízumelőírások miatt a szomszédos, nem uniós tagországokból csökkenhet a beutazó turizmus, amit azonban a vízum-megállapodások ellensúlyozhatnak. • A diszkont légitársaságok térnyerése eredményeként egyre több európai desztináció kereshető fel rendkívül kedvező áron. 	
POZITÍV ÉS NEGATÍV	
<ul style="list-style-type: none"> • Európai nagyrendezvények – például Labdarúgó Világbajnokság Németországban, Téli Olimpia Torinóban –, amelyek egyrészt pozitívan befolyásolják a régió belüli utazások számát, másrészt a rendezvények ideje alatt otthon maradók utazásaikat elhalasztva, később kelnek útra. • Az ADS státusszal rendelkező desztinációk számának bővülése az Európába irányuló kínai utazások népszerűségének növekedését okozza. A szigorodó utazási előírások a kínaiak utazási kedvét negatívan befolyásolhatják. 	
Belföldi turizmus	
POZITÍV	
<ul style="list-style-type: none"> • A lakosság javuló gazdasági helyzete: a reálbérek 2005-ben 5%-kal, 2006-ban 1,5-2,5%-kal növekednek. • Az üdülési csekk népszerűségének növekedése mind a csekkértékesítés volumenében, mind a felhasználók számában megmutatkozik. Az üdülési csekk felhasználhatóságának bővülése (például közlekedési vállalatok, kulturális fesztiválok), valamint az adómentesen igénybevehető csekk értékének emelkedése kedvező hatással van az üdülési csekk forgalmára. • A második és harmadik, illetve a rövid utazások számának növekedése. • A magasabb minőségi színvonalú szolgáltatások iránti kereslet növekedése, ami elsősorban a négy- és ötszoros, valamint a gyógy- és wellness-szállodák vendégforgalmának bővülésében mutatkozik meg. • Fokozott együttműködés a turisztikai szakmával és a turisztikai vállalkozásokkal. 	
NEGATÍV	
<ul style="list-style-type: none"> • A belföldi utazások számának bővülése mellett a külföldi utazások népszerűsége tovább növekszik, amely részben a diszkont légitársaságok egyre bővülő útvonalhálózatának, illetve az utazásközvetítő szektort jellemző erős versenyhelyzetből adódó alacsony áraknak köszönhető. 	
POZITÍV ÉS NEGATÍV	
<ul style="list-style-type: none"> • 2005-ben a hétvégéhez kapcsolódó hivatalos ünnepek alacsony száma, amely a belföldi, hosszú hétvéges utazásokra negatívan hat. 2006-ban több ünnepnap esik hétköznapra, ami pozitívan befolyásolja a rövid utazások számát. 	

Elektronikus kiadvány ajánló

Turizmus Magyarországon 2004 CD – végleges adatokkal

A Magyar Turizmus Rt. Turizmus Magyarországon 2004 című, a Központi Statisztikai Hivatal végleges adatait tartalmazó, angol és magyar nyelvű szakmai CD-je 2005 októberében elkészült.

A CD-n az alábbi témák kerülnek bemutatásra: a világturizmus 2004. évi alakulása, a turizmus világgazdasági és Magyarország gazdaságában betöltött szerepe, a 2004. évi magyarországi beutazó, belföldi és kiutazó turizmus legfontosabb jellemzői a Központi Statisztikai Hivatal és a Magyar Nemzeti Bank végleges, máshol nem publikált adatai alapján, a kereskedelmi- és magánzálláshelyek 2004. évi vendégforgalma, a magyar lakosság utazási szokásai, a magyar turizmus 2005. január 1-jétől érvényes szervezeti rendszere és a Magyar Turizmus Rt. 2004. évi tevékenysége.

A nemzetközi és a hazai turisztikai szakma nemzeti, regionális, helyi és vállalati szintű képviselői, a döntéshozók és a további érdeklődők számára összeállított CD-n megtalálhatóak a Magyar Turizmus Rt. reklámfilmjei (Hungary Smiles, Take a Turn, Tony Curtis reklámfilm, egészségsturizmus és Balaton reklámfilmek) is.

A CD megvásárolható személyesen a Magyar Turizmus Rt. Piac- és Termékelemzési Irodájában (1012 Budapest, Vérmező út 4. telefon: (1) 488-8710, fax: (1) 488-8711, e-mail: kutatás@itthon.hu; kedd-szerda-csütörtök 9-12 óráig), illetve postai úton a www.itthon.hu>>Szakmai oldalak>>Turizmus Magyarországon oldalról letölthető megrendelő kitöltésével.

A CD tartalma pdf formátumban ugyaninnen magyar és angol nyelven egyaránt letölthető.